

УДК 657.479: 657.474.51

НОМЕНКЛАТУРА ВИТРАТ В МЕХАНІЗМІ ВИЗНАЧЕННЯ СОБІВАРТОСТІ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПОСЛУГ ДЗВО

DOI 10.30838/ P.ES.2224.290819.186.581

JEL: I22, I23, M41

Тростенюк Т. М.*Державний університет «Житомирська політехніка»*

В процесі дослідження було проаналізовано наукову літературу вітчизняних та зарубіжних вчених, які займалися проблематикою обліку витрат в цілому та бюджетній сфері зокрема. Метою статті є опрацювання складу витрат державних закладів вищої освіти на надання навчально-педагогічних послуг, як теоретичного підґрунтя обліку таких витрат. Для забезпечення ефективності наукового пошуку використовувались спеціальні та загальнонаукові методи пізнання. Зокрема, індукція та дедукція, аналіз та синтез, групування. Встановлено, що вартісною основою механізму надання навчально-педагогічних послуг є категорія собівартості, яка передбачає визначення відповідного складу витрат, що її формують. Проаналізувавши склад витрат було встановлено, що наведений склад витрат є досить загальним, тому було досліджено профільні нормативні документи щодо обліку витрат навчально-педагогічних послуг державних закладів вищої освіти конкретно. Визначено, що виявлені проблемні аспекти існуючої номенклатури витрат на освітні та педагогічні послуги потребує розробки нової специфікації витрат на надання навчально-педагогічних послуг державних закладів вищої освіти, з одночасною побудовою моделі для включення заявлених витрат в рамках аналітичного обліку до витрат згідно з кодами економічної класифікації видатків бюджету. У статті розглядаються нормативні підходи до ідентифікації номенклатури витрат в контексті визначення вартості навчально-педагогічних послуг державних закладів вищої освіти мають певні недоліки. Розбудова нового складу витрат з урахуванням різних класифікаційних ознак з урахування реалій фінансово-бюджетної та господарської діяльності державних закладів вищої освіти забезпечить формування аналітичного напрямку обліку витрат і опрацювання аналітичної супідрядності рахунків бухгалтерського обліку. Це, у свою чергу, дасть можливість перевірити дані обліку витрат основного продукту діяльності державних вищих навчальних закладів. За цих умов розвиток управлінського обліку в державних вищих навчальних закладах стане реальною можливістю, і фактично управлінський облік стане ефективним інструментом управління діяльністю державних вищих навчальних закладів.

Ключові слова: управлінський облік; витрати; державні заклади вищої освіти; собівартість послуг; навчально-педагогічні послуги

© Тростенюк Т. М., 2019

UDC 657.479: 657.474.51

NOMENCLATURE OF EXPENDITURE IN THE MECHANISM FOR DETERMINING THE COST OF EDUCATIONAL AND PEDAGOGICAL SERVICES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

DOI 10.30838/ P.ES.2224.290819.186.581

JEL: I22, I23, M41

Trosteniuk T.*Zhytomyr Polytechnic State University*

In the course of the research, the scientific literature of domestic and foreign scientists has been analyzed, which dealt with the problems of cost accounting in general and the budget sphere in particular. The purpose of the article is to work out the composition of expenditures of the State Higher Education Institutions for providing educational and pedagogical services, as a theoretical basis for accounting of such expenses. Special and general scientific methods of cognition were used to ensure the effectiveness of the scientific search. In particular, induction and deduction, analysis and synthesis, grouping. It is established that the cost basis of the mechanism of providing educational and pedagogical services is the cost category, which provides for determining the appropriate composition of the expenses that form it. Analyzing the cost structure, it was found that the given cost structure is quite general, therefore, the profile normative documents for accounting of the costs of educational and pedagogical services of higher education institutions were examined. The article deals with the normative approaches to the identification of the nomenclature of expenditures in the context of determining the cost of educational and pedagogical services of public higher education institutions have some disadvantages. The development of a new structure of expenditures, taking into account different classification features, taking into account the realities of financial and budgetary and economic activity of public higher education institutions, will provide the formation of analytical direction of accounting of expenses and elaboration of analytical subordination of accounting accounts. This, in turn, will make it possible for the cost accounting data of the main product of the activity of public higher education institutions to be verified. Under these conditions, the development of management accounting in public higher education institutions will be a real opportunity, and in fact management accounting will become an effective tool for managing the activities of public higher education institutions.

Keywords: management accounting; expenditures; state institutions of higher education; cost of services; educational and pedagogical services

Актуальність. Сучасні видозміни облікової системи в бюджетній сфері включають сукупність методологічних, методичних та організаційних зрушень в сегменті фінансового обліку [2; 3; 7; 9; 12; 14; 15]. Фактично

останні поступово реалізуються на практиці впродовж 5 років, що свідчить про планомірне виконання завдань Стратегії модернізації системи управління державними фінансами України [8]. Втім, попри важливість вказаних кроків з реформування системи бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління, залишаються слабо опрацьованими питання управлінського обліку в цілому та зокрема в межах облікової системи ДЗВО, які на сьогодні виступають активними учасниками ринкових відносин вітчизняного економічного механізму. Одним з перших кроків в цьому напрямку має бути розбудова номенклатури витрат на надання навчально-педагогічних послуг як основи формування їх собівартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою обліку витрат в цілому переймалася значна кількість вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: А. Апчер, П.Й. Атамас, М.О. Бахрушина, П. Брюєр, Ф.Ф. Бутинець, М.А. Вахрушина, С.Ф. Голов, Р. Гаррісон, З.В. Гуцайлюк, Т.В. Давидюк, В.М. Добровський, К. Друрі, О.Д. Каверіна, Т.П. Карпова, М.В. Корягін, В.Е. Керімов, М.І. Кужельний, П.О. Куцик, Б. Нідзл, Л.В. Нападовська, С.А. Ніколаєва, Е. Норін, В.Ф. Палій, Дж. Рис, Б. Райан, С.В. Свірко, Т. Скоун, Я.В. Соколов, В.В. Сопко, В.І. Ткач, М.В. Ткач, Ч. Хорнгрен, М.Г. Чумаченко, А.Д. Шеремет, А. Яругова; дослідження питань обліку витрат в бюджетній сфері у різні часи здійснили вітчизняні вчені П.Й. Атамас, Л.О. Гуцайлюк, Д.О. Грицишен, Р.Т. Джога, О.О. Дорошенко, В.В. Євдокимов, Т.В. Канєва, І.О. Кондратюк, С.О. Левицька, Л.Г. Ловінська, С.В. Свірко, Н.І. Сушко, А.І. Фаріон, І.Д. Фаріон, О.О. Чечуліна. Постановкою завдання визначення складу витрат ДЗВО відзначились дисертаційні роботи вітчизняних науковців: Кондрашової Т. (“Управлінський облік в ДВНЗ” (2007)), Сисюк С. (“Облік витрат і калькулювання собівартості платних освітніх послуг” (2007), Харчук Ю. (“Обліково-аналітичне забезпечення фінансової стійкості вищих навчальних закладів державної та комунальної власності” (2014)). Втім, запровадження нової методології та методики бюджетного обліку вимагає опрацювання вже представлених в дисертаціях позицій, у тому числі ідентифікації складу витрат на надання навчально-педагогічних послуг, як інформаційно-аналітичної основи власне обліку витрат на надання таких послуг.

Мета статті. Здійснити опрацювання складу витрат ДЗВО на надання навчально-педагогічних послуг, як теоретичного підґрунтя обліку таких витрат.

Виклад основних результатів дослідження. Господарська та фінансово-бюджетна діяльність ДЗВО на сучасному етапі їх розвитку передбачає досягнення основної функціональної мети – надання навчально-педагогічних послуг [4; 5; 13]. За таких умов вартісною основою механізму надання таких послуг є категорія собівартості, яка передбачає визначення відповідного складу витрат, що її формують.

Основним нормативно-правовим актом, що визначає склад витрат діяльності в бюджетній сфері, виступає Наказ МФУ від 06.06.12 р. №568, яким затверджено НП(С)БОДС 135 “Витрати”. Вказаний Стандарт містить деталізацію витрат в межах собівартості реалізованих продуктів діяльності бюджетних установ в цілому, що включає: виробничу собівартість створеного продукту (прямі витрати на оплату праці; прямі матеріальні витрати; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати продукту), а також нерозподілені постійних загальновиробничі витрати та наднормативні виробничі витрати [1; 4].

Згідно вищевказаного нормативного документу до складу [1; 4]:

- прямих витрат на оплату праці включаються заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об’єкта витрат;

- прямих матеріальних витрат включається вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу об’єкта витрат, у тому числі купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до цього об’єкта витрат;

- інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об’єкта витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, орендна плата за земельні ділянки, амортизація, вартість придбаних послуг, прямо пов’язаних з виробництвом продукції, виконанням робіт, наданням послуг, втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин

продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів), зменшеної на її справедливую вартість, та витрат на виправлення такого технічно неминучого браку тощо.

Склад загальновиробничих витрат представлено [1; 4]:

– витратами на управління виробництвом (оплата праці апарату управління виробничими (навчальними) майстернями, цехами, дільницями, навчально-дослідними господарствами тощо; відрахування на соціальні заходи апарату управління виробничими (навчальними) майстернями, цехами, дільницями, навчально-дослідними господарствами; витрати на оплату службових відряджень працівників суб'єктів тощо).

– амортизацією основних засобів загальновиробничого призначення.

– амортизацією нематеріальних активів загальновиробничого призначення.

– витратами на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення.

– витратами на вдосконалення технології й організації виробництва (оплата праці та відрахування на соціальні заходи працівників, зайнятих удосконаленням технології й організації виробництва, поліпшенням якості продукції, підвищенням її надійності, довговічності, інших експлуатаційних характеристик у виробничому процесі; витрати, пов'язані з використанням матеріалів, купівельних комплектуючих виробів і напівфабрикатів, оплата послуг сторонніх організацій тощо).

– витратами на оплату теплопостачання, електроенергії (освітлення), водопостачання, водовідведення, природного газу, інших енергоносіїв та інших послуг на утримання виробничих приміщень.

– витратами на обслуговування виробничого процесу (оплата праці та відрахування на соціальні заходи працівників та апарату управління виробництвом; видатки на роботи та послуги із здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю продукції, робіт, послуг).

– витратами на охорону праці, техніку безпеки і охорону навколишнього природного середовища.

– іншими витратами (внутрішньогосподарське переміщення матеріалів, деталей, напівфабрикатів, інструментів зі складів до цехів і готової продукції на склади; нестачі незавершеного виробництва; нестачі і втрати від псування матеріальних цінностей; оплата простоїв тощо).

Як бачимо наведений склад витрат є досить загальним, а тому дослідимо профільні нормативні документи щодо обліку витрат навчально-педагогічних послуг ДЗВО конкретно. Склад витрат на надання останніх визначається спільним Наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України № 736/902/758 від 23.07.10 року “Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами” [1; 6]. Деталізація елементів витрат представлена наступним чином [1; 6]:

- витрати на оплату праці працівників;
- нарахування на оплату праці відповідно до законодавства;
- безпосередні витрати та оплата послуг інших організацій;
- капітальні витрати;
- індексація заробітної плати, інші витрати відповідно до чинного законодавства.

До витрат на оплату праці працівників, які залучені до надання платної освітньої послуги, враховуються розміри посадових окладів, ставок заробітної плати (у тому числі погодинної оплати), підвищення, доплати, надбавки та інші виплати обов’язкового характеру, визначені відповідними нормативно-правовими актами [1;6].

Нарахування на оплату праці включає: збір на обов’язкове державне пенсійне страхування, на обов’язкове соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності, на випадок безробіття, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності тощо [1; 6].

До безпосередніх витрат та оплати послуг інших організацій при визначенні вартості платних освітніх послуг належать матеріальні витрати, що використовуються на надання освітніх послуг, у тому числі на придбання сировини, матеріалів, інвентарю, інструментів, запасних частин, медикаментів, витратних матеріалів до комп’ютерної та оргтехніки, канцелярських товарів, бланкової та навчальної документації, що використовується при наданні платних освітніх послуг, паливно-мастильних матеріалів, хімікатів, білизни, спецодягу, обмундирування та фурнітури до нього, спортивного одягу, комунальних послуг та енергоносіїв, захисних пристроїв, харчування у випадках, передбачених статутами (положеннями) навчальних закладів або законодавством;

проведення поточного ремонту, технічного огляду і технічного обслуговування основних фондів, що використовуються для надання платних освітніх послуг, службові відрядження та стажування, пов'язані з наданням платних освітніх послуг, оплата послуг зв'язку, засобів сигналізації, ліцензій для надання платних освітніх послуг.

Витрати на оплату послуг сторонніх організацій, що залучаються навчальними закладами для надання платних освітніх послуг, включають оплату виконання обов'язкових робіт, які не можуть бути виконані працівниками навчальних закладів і які повинні бути здійснені кваліфікованими фахівцями сторонніх організацій (у тому числі суб'єктами господарювання), придбання та тиражування методичних матеріалів, передплату періодичних видань [1; 6]. Це, зокрема, оплата всіх банківських послуг (у тому числі за готівкове обслуговування), оплата за ветеринарні послуги, охорону, встановлення пожежної та охоронної сигналізації, юридичні та інформаційні послуги, що забезпечують виконання навчальним закладом його статутних завдань, оренду, встановлення лічильників і спеціального обладнання, їх перевірку та гарантійне (післягарантійне) обслуговування, поточний ремонт, що здійснюється залученими юридичними особами, установами та подальше супроводження програмного забезпечення, послуг зв'язку (у тому числі мобільного), за послуги Інтернет-провайдерів. Крім цих витрат, включаються відрахування, які обчислюються від загального розміру витрат на оплату праці і які не включаються до нарахувань на оплату праці (зокрема відрахування профспілковим організаціям), плата за отримання ліцензій та акредитації, дозволів, отримання яких є необхідною умовою для надання того чи іншого виду платних освітніх послуг, витрати на обов'язковий медичний огляд працівників, заходи з охорони праці та безпеки, охорони навколишнього природного середовища, страхування транспортних засобів, що використовуються при наданні платних освітніх послуг.

До капітальних витрат на придбання (створення) основних засобів включаються витрати на забезпечення надання навчальним закладам платних освітніх послуг, а саме [1; 6]: придбання або створення основних засобів, зокрема навчального, лабораторного, спортивного, виробничого обладнання, приладів, механізмів, споруд, меблів, комп'ютерної та

оргтехніки, придбання навчальної літератури, оновлення бібліотечних фондів; капітальне будівництво, придбання, ремонт, реконструкцію та реставрацію приміщень, будівель, споруд, транспортних засобів, що використовуються у навчальному процесі (у тому числі придбання будівельних матеріалів, виготовлення проектно-кошторисної документації); придбання програмного забезпечення (у тому числі з передачею прав на користування), авторських та суміжних прав.

Порівняння наведених підходів до складу витрат дозволяє зробити такі узагальнення:

✓ запроваджений НП(С)БОДС 135 склад витрат апелює до прямих та змінних витрат, в межах яких і визначається їх відповідна номенклатура; порядок надання платних послуг, затверджений Постановою КМУ, пропонує поелементно-економічний склад витрат, який також розшифровується відповідними складниками. Зауважимо, що відповідно до матриці класичних систематизації угруповань витрат в розрізі ознак перший підхід відповідає класифікаційній меті “прийняття управлінських рішень, а другий – “визначення собівартості та фінансових результатів [1; 10; 11];

✓ просте порівняння наведених номенклатур витрат з метою формування собівартості, як основного завдання при розбудові механізму надання навчально-педагогічних послуг ДЗВО, свідчить на користь значної кількості розбіжностей представлених нормативних позицій, загальності першого та застарілості позицій другого підходу;

Наявність виявлених проблемних аспектів існуючої номенклатури витрат на навчально-педагогічні послуги потребує розбудови нової деталізації витрат на надання навчально-педагогічних послуг ДЗВО в межах заявленої в НП(С)БОДС 135 “Витрати”, з одночасною побудовою моделі включення заявлених до опрацювання в межах аналітичного обліку витрат до складу видатків за кодами економічної класифікації видатків бюджету.

Висновки. Опрацьовані в статті нормативно закріплені підходи до ідентифікації номенклатури витрат в контексті визначення собівартості навчально-педагогічних послуг ДЗВО мають певні недоліки, прогалини та невідповідність. Розбудова нового складу витрат з урахуванням різних мета-класифікаційних ознак з урахування реалій фінансово-бюджетної та

господарської діяльності ДЗВО забезпечить формування каркасу аналітичного напрямку обліку витрат і опрацювання аналітичної супідрядності рахунків бухгалтерського обліку, що, в свою чергу, уможливить вірогідність даних обліку витрат основного продукту діяльності ДЗВО. За цих умов розбудова управлінського обліку в ДЗВО виступить реальною можливістю, а власне управлінський облік стане дієвим інструментом управління діяльністю останніх.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Євдокимов В.В., Грицишен Д.О., Свірко С.В. Бухгалтерський облік в секторі загального державного управління України. Том 1: бухгалтерський облік в бюджетних установах України: підручник. Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2017. 1380 с.
2. Левицька С.О., Кошка К.А. Результативність перших етапів розвитку реалізації стратегії модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2009. № 3 (47). С. 379-387.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності». URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=83023
4. Про затвердження деяких національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та змін до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ МФУ від 06.06.12 №568. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0901-12>
5. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності: Постанова КМУ від 27.08.10 №796. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-п>
6. Про затвердження порядків надання платних послуг державними та комунальними навчальними закладами: Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.10 № 736/902/758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1196-10>
7. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 р.р.: Постанови Кабінету Міністрів України №34 від 16.01.07 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-п>

8. Про схвалення Стратегії модернізації системи управління державними фінансами: Розпорядження Кабінет Міністрів України від 17.10.2007 № 888-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/888-2007-p>
9. Свірко С.В. Современные тенденции развития бюджетного учета в Украине *Международный бухгалтерский учет*. № 21(315)/ 2014 (июнь). М.: Финансы и статистика. 2014. С. 53-66.
10. Свірко С.В. Бухгалтерський облік витрат бюджетних установ: теоретико-методологічне обґрунтування та розробка базових елементів. *Формування ринкової економіки в Україні*. Вип. 19. К.: КНЕУ, 2008. С. 315-327.
11. Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація: монографія. К.: КНЕУ, 2006. 243 с.
12. Свірко С.В. Бюджетний облік в Україні: новації ХХІ ст. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. Вип. №4(74). 2015.
13. Свірко С.В., Тростенюк Т.М. Передумови запровадження управлінського обліку в державних закладах вищої освіти. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Міжнародний збірник наукових праць / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Житомир: ЖДТУ. 2018. №3(41). С. 55-61.
14. Сушко Н., Гізатуліна Л. Реформування системи бухгалтерського обліку в державному секторі. *Незалежний аудитор*. 2012. №6. С. 56-57.
15. Сушко Н.І. Реалізація реформ бухгалтерського обліку в державному секторі. *Державний бухгалтер і аудитор*. 2012. №1. С. 11-17.

REFERENCES:

1. Jevdokymov V.V., Grycyshen D.O., Svirko S.V. (2017) *Buhgalters'kyj oblik v sektori zagal'nogo derzhavnogo upravlinnja Ukrai'ny*. Tom 1: buhgalters'kyj oblik v bjudzhetnyh ustanovah Ukrai'ny [Accounting in the general government sector of Ukraine. Volume 1: Accounting in Budget Institutions of Ukraine]. Zhytomyr: Vydavec' O.O. Jevenok. 1380 p.
2. Levyc'ka S.O., Koshka K.A. (2009) *Rezul'tatyvnist' pershyh etapiv rozvytku realizacii' strategii' modernizacii' buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori* [Effectiveness of the first stages of development of the implementation of the strategy of modernization of accounting in the public sector]. *Visnyk Nacional'nogo universytetu vodnogo gospodarstva ta pryrodokorystuvannja*. № 3 (47). pp. 379-387.
3. *Nacional'ne polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori 101 «Podannja finansovoi' zvitnosti»* [National Public Sector Accounting Standard 101 “Presentation of Financial Statements”], available at: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=83023

4. Pro zatverdzhennja dejakyh nacional'nyh polozhen' (standartiv) buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori ta zmin do nacional'nyh polozhen' (standartiv) buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori: Nakaz MFU vid 06.06.12 №568 [Approving Certain National Public Sector Accounting Standards and Changes to National Public Sector Accounting Standards], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0901-12>
5. Pro zatverdzhennja pereliku platnyh poslug, jaki mozhut' nadavatysja zakladamy osvity, inshymy ustanovamy ta zakladamy systemy osvity, shho nalezhat' do derzhavnoi' i komunal'noi' formy vlasnosti: Postanova KМУ vid 27.08.10 №796 [On approval of the list of paid services that can be provided by educational institutions, other institutions and institutions of the educational system belonging to state and communal ownership], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-p>
6. Pro zatverdzhennja porjadkiv nadannja platnyh poslug derzhavnymy ta komunal'nymy navchal'nymy zakladamy: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy, Ministerstva ekonomiky Ukrainy, Ministerstva finansiv Ukrainy vid 23.07.10 № 736/902/758 [On approval of the order of provision of paid services by state and municipal educational institutions], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1196-10>
7. Pro zatverdzhennja Strategii' modernizacii' systemy buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori na 2007-2015 r.r.: Postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy №34 vid 16.01.07 r. [On approval of the Strategy for Modernization of the Public Sector Accounting System for 2007-2015], available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-p>
8. Pro shvalennja Strategii' modernizacii' systemy upravlinnja derzhavnymy finansamy: Rozporjadzhennja Kabinet Ministriv Ukrainy vid 17.10.2007 № 888-r [On approval of the Strategy of modernization of the public finance management system], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/888-2007-r>
9. Svirko S.V. (2014) Sovremennye tendencii razvitija bjudzhetnogo ucheta v Ukraine [Current trends in the development of budget accounting in Ukraine]. Mezhdunarodnyj buhgalterskij uchet. № 21(315)/ 2014 (ijun'). M.:Finansy i statistika. pp. 53-66.
10. Svirko S.V. (2008) Buhgalters'kyj oblik vytrat bjudzhetnyh ustanov: teoretyko-metodologichne obg'runtuvannja ta rozrobka bazovyh elementiv [Accounting of expenditures of budgetary institutions: theoretical and methodological substantiation and development of basic elements]. Formuvannja rynkovoi' ekonomiky v Ukraini. Vyp. 19. K.: KNEU. pp. 315-327.
11. Svirko S.V. (2006) Buhgalters'kyj oblik u bjudzhetnyh ustanovah: metodologija ta organizacija [Accounting in budgetary institutions: methodology and organization]. K.: KNEU. 243 p.

12. Svirko S.V. (2015) Bjudzhetnyj oblik v Ukraïni: novacii' XXI st [Budget Accounting in Ukraine: Innovations of the 21 century]. Visnyk Zhytomyrs'kogo derzhavnogo tehnologichnogo universytetu. Serija: Ekonomichni nauky. Vyp. №.4(74).
13. Svirko S.V., Trostenjuk T.M. (2018) Peredumovy zaprovadzhennja upravlins'kogo obliku v derzhavnyh zakladah vyshhoi' osvity [Prerequisites for the introduction of management accounting in public higher education institutions]. Problemy teorii' ta metodologii' buhgalters'kogo obliku, kontrolju i analiz. Mizhnarodnyj zbirnyk naukovykh prac' / Serija: Buhgalters'kyj oblik, kontrol' i analiz. Zhytomyr: ZhDTU. №3(41). pp. 55-61.
14. Sushko N., Gizatulina L. (2012) Reformuvannja systemy buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori [Reforming the Public Sector Accounting System]. Nezalezhnyj audytor. №6. pp. 56-57.
15. Sushko N.I. (2012) Realizacija reform buhgalters'kogo obliku v derzhavnomu sektori [Reforming the Public Sector Accounting System]. Derzhavnyj buhgalter i audytor. №1. pp. 11-17.